

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82886,Garbowski-Ludwik-Marcelian.html>
2021-12-09, 08:33

Garbowski Ludwik Marcelian

GARBOWSKI Ludwik Marcelian (18 VI 1872, Drzewoszki Małe w dawnym pow. kutnowskim – 11 VI 1954, Bydgoszcz), fitopatolog, mykolog, organizator nowoczesnych badań nad sprawcami chorób roślin w Polsce i odkrywca wielu nowych dla nauki grzybów. Syn Aleksandra, właściciela majątku ziemskiego, i Laury z Rutkowskich.

W 1892 ukończył naukę w gimnazjum klasycznym w Piotrkowie Trybunalskim, następnie do 1899 studiował na wydziale chemicznym Polytechnische Schule w Rydze, uzyskując dyplom inżyniera chemika. Później pracował w stacjach rolniczych doświadczalnych kolejno w Chojnowie i w Dublanach oraz pogłębiał wiedzę z zakresu bakteriologii w Zakładzie Higieny Uniw. Lwowskiego. Po otrzymaniu stypendium rządowego wyjechał na dalsze studia przyrodnicze, do Szwajcarii i Niemiec. Przebywał kolejno w uniwersytetach w Bernie, Bazylei i wreszcie w Marburgu, uzyskując tam w 1907 stopień doktora filozofii na podstawie rozprawy z dziedziny bakteriologii; z zakresu fitopatologii specjalizował się w Monachium. Po ukończeniu studiów powrócił do kraju i pracował krótko w Zakładzie Rolniczym Doświadczalnym UJ w Krakowie, ogłaszając tam drukiem swoją pierwszą publikację z zakresu fitopatologii (*Choroby roślin gospodarskich w Galicyi zachodniej...* 1911). W 1912 spędził pół roku, kierując działem mykologicznym w Stacji Doświadczalnej zajmującej się badaniem chorób buraka cukrowego, w Smile w guberni kijowskiej. Po powrocie do kraju kierował 1913–15 Stacją Oceny Nasion przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, modernizując ją i znacznie rozwijając jej działalność. Ewakuowany w 1915 do Rosji pracował w Piotrogradzie w laboratorium Biura Mykologicznego pod kierunkiem znanego mykologa i fitopatologa A. Jaczewskiego, po czym wyjechał na Krym, gdzie kierował działem mykologicznym w Pomologicznej Stacji Doświadczalnej w Sałgirce pod Symferopolem

(1916–18), założonej przez Z. Mokrzeckiego. Po powrocie do kraju wykładał naukę o chorobach roślin w nowo utworzonej SGGW i został pierwszym kierownikiem powołanego w 1921 na wydziale ogrodniczym Zakładu Patologii Roślin; habilitował się tam w 1922 z zakresu fitopatologii. Z otrzymanego prawa wykładania nie skorzystał, przenosząc się w tymże roku do powstającego w Bydgoszczy Państwowego Inst. Naukowo-Rolniczego, w którym zorganizował wydział chorób roślin. Placówką tą, kilkakrotnie zmieniającą nazwę i w 1927 wcieloną do Państwowego Inst. Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego z siedzibą w Puławach, kierował do wybuchu II wojny światowej. Przesiedlony do Puław, po zakończeniu wojny powrócił do Bydgoszczy, kierując tam do końca życia zespołem fitopatologicznym w bydgoskim oddziale Państwowego Inst. Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego, a następnie w oddziale Inst. Ochrony Roślin.

Ogromny i różnorodny dorobek naukowy oraz popularyzatorski G. (ok. 190 pozycji, w tym 90 oryginalnych publikacji naukowych) dotyczy przede wszystkim chorób roślin. Jego prace nad rakiem ziemniaka, który po I wojnie światowej zagrażał uprawom szczególnie w zach. województwach Polski, przyczyniły się w dużym stopniu do opanowania tej choroby. Stało się to przede wszystkim dzięki opartym na jego wskazówkach restrykcyjnym rozporządzeniom władz, a także dzięki wprowadzaniu do użytku odpornych odmian ziemniaka, na co także miały zdecydowany wpływ badania G. w bydgoskim instytucie. Zainicjował on prowadzoną nowoczesnie i na szeroką skalę rejestrację chorób roślin, co miało znaczenie dla opracowania strategii ich zwalczania. Rozpoczął badanie chorób wirusowych ziemniaka, które były dużym problemem dla rolników, a których przyczyna nie była jeszcze powszechnie znana: pierwszy w kraju zastosował do ich identyfikacji nowoczesne metody, a jego podręcznik *Choroby wirusowe ziemniaków* (1938) dostarczył polskim czytelnikom najnowszej wiedzy z zakresu intensywnie rozwijającej się wirusologii. Pierwszy u nas podjął identyfikację ras fizjologicznych grzybów rdzawnikowych, do czego impulsem była klęska rdzy żdźbłowej pszenicy w 1932. Duże znaczenie miały jego podręczniki przeznaczone dla studentów i

wykształconych rolników: *Choroby roślin, powstawanie, objawy, zwalczanie* (1921), *Choroby roślin rolniczych* (1925), wreszcie wydany pośmiertnie, obszerny *Zarys fitopatologii ogólnej* (1964), w którym zawarł gromadzoną przez lata wiedzę.

Publikacje fitopatologiczne G., szczególnie dotyczące raka ziemniaka i ras rdzy zbożowych, znane były w swoim czasie zagranicznym fitopatologom. Trwałą wartość mają jego prace mykologiczne, w których zawarł opisy nowych dla nauki gatunków grzybów. Zbierał on grzyby pasożytujące nie tylko na roślinach uprawnych, ale i na dziko rosnących, podczas dwukrotnego pobytu w Rosji, w Smoleńsku, Kijowa i na Krymie, a kilka gatunków opracował na podstawie polskiego materiału. W sumie G. opisał 42 nowe dla nauki gatunki i 7 odmian. Większość należy do tzw. grzybów niedoskonałych (*Fungi Imperfecti*), dziesięć to workowce przeważnie zaliczane do dawnego rzędu *Pyrenomycetes*, wreszcie jeden gatunek to pasożyt owada należący do rzędu *Entomophthorales*.

SBP (T Majewski).

T. Majewski: *Ludwik Garbowski 1972–1954*, [w]: *Twórcy polskiej fitopatologii*, Poznań 1978; tegoż: *Ludwik Garbowski – polski fitopatolog i mykolog*, „Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych” 1981, z. 250; „Rocznik TNW” 1950 i 1983; „Sprawozdania Toruńskiego Towarzystwa Naukowego” 1950, z. 4.

Tomasz Majewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)